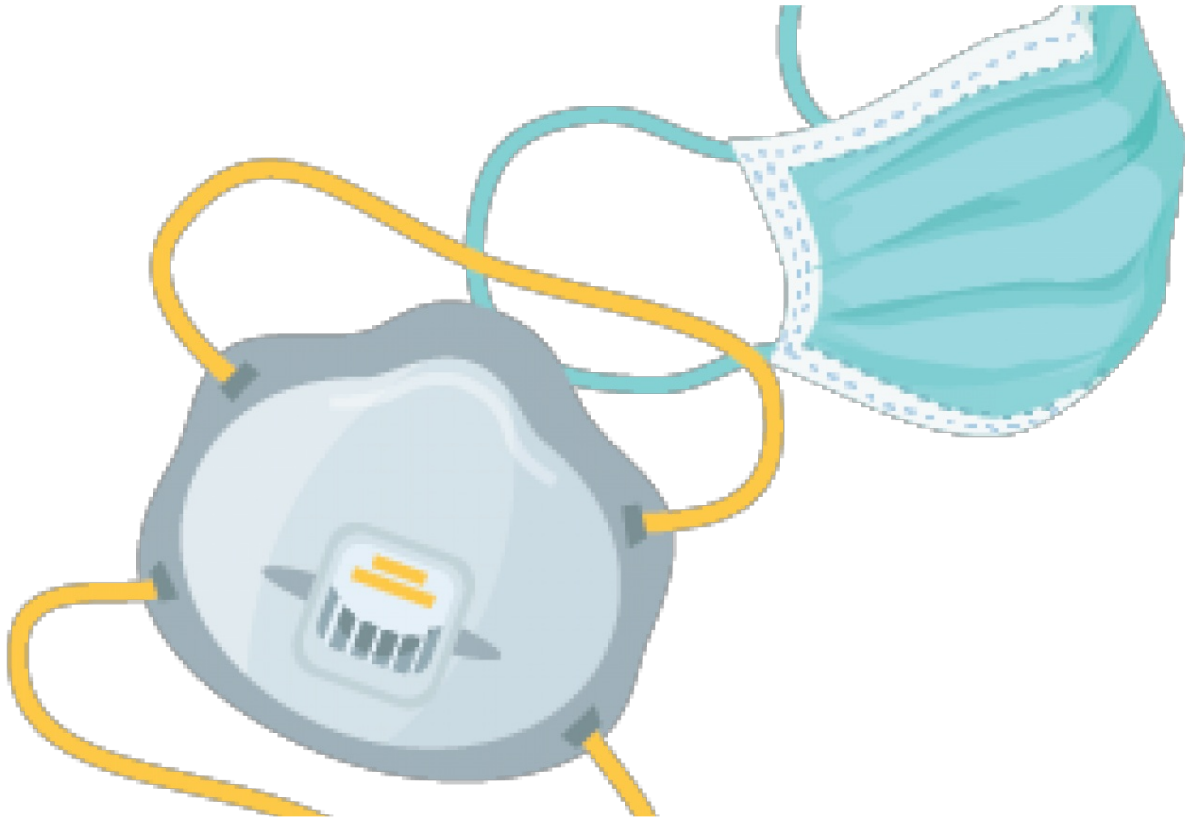

Elpošanas ceļu aizsardzības līdzekļi COVID-19 infekcijas izplatīšanās laikā

Publicēts: 31.03.2020.

[Jaunumi](#)

Tā kā COVID-19 infekciju izraisošā koronavīrusa viens no izplatīšanās veidiem ir sīki pilieni, kas rodas inficētajai personai runājot, šķaudot vai klepojot, tad aktuāls ir jautājums par atbilstošu individuālo aizsardzības līdzekli (turpmāk – IAL), piemēram, respiratoru un aizsargbrīļļu izvēli un iegādi. Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk - PTAC) no šī gada 9. marta līdz 30. martam ir sniedzis vairāk nekā 110 konsultācijas IAL jomā, konsultācijas lielākoties par respiratoriem un aizsargmaskām.

Patērētājiem un profesionālajiem lietotājiem ir pieejami dažādi sejas aizsardzības līdzekļi un ir būtiski saprast, kādam mērķim tie ir ražoti un vai pasargā lietotājus.

Respirators vai medicīniskā maska?

Elpošanas ceļu aizsardzības līdzekļus var iedalīt trīs grupās: respiratoros, medicīniskajās vai ķirurģiskajās maskās, kā arī vienkāršās sejas vai higiēnas maskās.

Respirators paredzēts, lai aizsargātu lietotāju no pilienu un sīko daļiņu ieelpošanas, savukārt medicīniskās maskas, tiek izmantotas, lai ierobežotu maskas lietotāja infekcijas izraisītāju pārnesanu citiem cilvēkiem un galvenokārt paredzētas, lai sargātu pacientus.

Medicīnisko masku lietošana mazina vīrusu izplatīšanu no tiem cilvēkiem, kuri jau ir slimi un kuriem jāsatiekas ar citiem cilvēkiem, t.sk. pacientiem ārstniecības iestādēs. Tiek ražoti arī abu šo produktu apvienojumi – medicīniskās maskas ar respiratoriem, kas attiecīgi veic abu šo produktu funkcijas - gan aizsargā pašu lietotāju, gan apkārtējos cilvēkus no maskas lietotāja. Šādas preces ir būtiskas slimu personu ārstēšanai un aprūpei.

Respiratori

Respiratoriem prasības ir noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 9. marta Regulā (ES) 2016/425 par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 89/686/EEK. Elpošanas ceļu aizsardzības līdzekļiem piemērojamais standarts ir EN 149+A1:2009 "Elpošanas aizsargierīces. Filtrējošas pusmaskas aizsardzībai pret sīkajām daļiņām. Prasības, pārbaude, marķēšana". Saskaņā ar šo standartu respiratori iedalās 3 klasēs, ņemot vērā filtrācijas efektivitāti un gaisa noplūdi:

FFP1 (filtrācijas efektivitāte 80%, noplūde 25%),

FFP2 (filtrācijas efektivitāte 94%, noplūde 11%),

FFP3 (filtrācijas efektivitāte 99%, noplūde 5%).

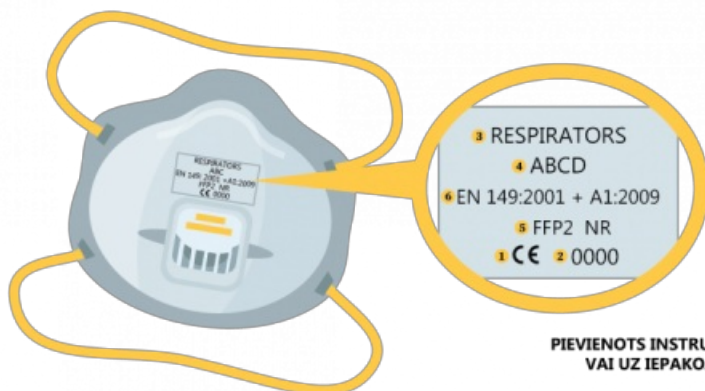
Papildus visiem respiratoriem tiek pārbaudīts arī piemērotības tests (fit test), lai pārliecinātos, ka konkrētais respirators ir atbilstoša izmēra un nodrošina maksimālu aizsardzību.

Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs ([ECDC](https://ecdc.europa.eu/en)) iesaka lietot FFP2 vai FFP3 klases respiratorus aizsardzībai no COVID-19.

Respiratoru piemēri

PRASĪBĀM ATBILSTOŠI UN NOVĒRTĒTI RESPIRATORI IR MARKĒTI AR ŠĀDU INFORMĀCIJU:

PIEVENOTS INSTRUKCIJĀ
VAI UZ IEPAKOJUMA:

- 1 CE marķējums
 - 2 Paziņotās iestādes numurs – iestādes apzīmējums ar četrām zīmju kodu no ES paziņoto iestāžu datu bāzes NANDO, piemēram, NB 0333 (Francijas paziņotā iestāde AFNOR Certification)
 - 3 Ražotāja nosaukums vai preču zīme
 - 4 Modeļa numurs vai nosaukums
 - 5 Respiratora klase (FFP1, FFP2, FFP3) ar papildu kodu: NR – vienreizējai lietošanai vai R – atkārtotai lietošanai
 - 6 Piemērotā standarta numurs un gads
- Glabāšanas ilgums plauktā (gggg/mm)
 - Ražotāja norādījumi par preces pareizu lietošanu un uzglabāšanas apstākļiem

Medicīniskās maskas

Medicīniskā maska ir vienreizējas lietošanas maska, kas paredzēta, lai pasargātu pacientu. Medicīniskās maskas nav individuālie aizsardzības līdzekļi, šie izstrādājumi tiek klasificēti kā medicīnas ierīces. Šādas medicīniskās maskas neaizsargā to nēsātājus pret vīrusu. Prasības medicīniskajām maskām ir noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā 2017/745 kas attiecas uz medicīniskām ierīcēm un standartā LVS EN 14683:2019 "Medicīniskās sejas maskas. Prasības un testēšanas metodes". Papildus medicīnisko masku ražotājiem nepieciešams reģistrēt savus produktus Zāļu valsts aģentūrā. Kompetentā iestāde par medicīnisko masku atbilstību prasībām ir Veselības inspekcija.

Medicīniskās maskas iedalās 3 kategorijās:

Kategorija I – baktēriju filtrācijas efektivitāte 95%;

Kategorija II - baktēriju filtrācijas efektivitāte 98%;

Kategorija IIR – baktēriju filtrācijas efektivitāte 98% un izturība pret šļakatām.

I tipa medicīniskās maskas vajadzētu lietot pacientiem un citām personām, tikai lai samazinātu infekciju izplatīšanas risku, īpaši epidēmijas vai pandēmijas gadījumā. I tipa maskas nav paredzētas lietošanai veselības aprūpes speciālistiem operāciju zālē vai citos medicīniskos apstākļos ar līdzīgām prasībām.

PRASĪBĀM ATBILSTOŠAS MEDICĪNISKĀS MASKAS BŪS MARKĒTAS AR ŠĀDU INFORMĀCIJU:

Medicīniskās maskas iedalās 3 kategorijās:

Kategorija I – baktēriju filtrācijas efektivitāte 95%;

Kategorija II - baktēriju filtrācijas efektivitāte 98%;

Kategorija IIR – baktēriju filtrācijas efektivitāte 98% un izturība pret šļakatām.

- 1 CE marķējums
- 2 Ražotāja nosaukums vai preču zīme
- 3 Modeļa numurs vai nosaukums
- 4 Maskas veids (kategorija)
- 5 Piemērotā standarta numurs un gads

PIEVIENOTS INSTRUKCIJĀ VAI UZ IEPAKOJUMA:

- Ražotāja norādījumi par preces pareizu lietošanu un uzglabāšanas apstākļiem

Citas maskas

Visas pārējās elpošanas ceļu maskas, kas neatbilst ne respiratoru, ne medicīnisko masku prasībām ir vienkāršas higiēniskās sejas maskas, kurām to ražotāji vai importētāji nedrīkst piedēvēt aizsardzības funkcijas, tādējādi maldinot patērētājus. Vienlaicīgi PTAC norāda, ka šādu vai pašgatavotu masku lietošana var mazināt risku lietotājiem, tomēr to aizsardzības līmenis un efektivitāte nav novērtēta un līdz ar to nav zināma un garantēta.

Vienkāršas higiēniskās sejas maskas

PTAC aicina uzņēmējus un importētājus izvērtēt ražotās/importētās preces paredzēto lietojumu un atkarībā no lietojuma veida, tam piemērojamās prasības, kā arī pirms to iegādes no trešajām valstīm pārliecināties, ka preces atbilst izvirzītajām būtiskajām prasībām.

Sejas maskas, kuras neatbilst prasībām individuālajiem aizsardzības līdzekļiem vai medicīnas maskām, nedrīkst reklamēt vai kā citādi pasniegt kā sejas medicīniskās aizsargmaskas, jo īpaši aizliegts šādu masku piedāvājumos norādīt, ka tās palīdz pret COVID – 19. Šādu rīcību PTAC vērtēs kā negodīgu komercpraksi.

Papildus PTAC informē, ka Eiropa Standartizācijas komiteja (CEN) un Eiropas Elektrotehnikas standartizācijas komiteja (CENELEC) no š.g. 18. marta uz nenoteiktu laiku ir nodrošinājušas bezmaksas piekļuvi individuālo aizsardzības līdzekļu un medicīnisko ierīču standartiem, kas pieejami www.lvs.lv un aicinām komersantus, kas plāno ražot vai importēt IAL vai medicīnas [ierīces iepazīties ar tiem](#).

Higiēniskās sejas maskas ir paredzētas lietošanai personām, kurām nav konstatēti vīrusu vai bakteriālo infekciju simptomi un kuras nesaskaras ar personām, kurām šādi simptomi ir konstatēti. Higiēniskās sejas maskas samazina runāšanas, klepošanas vai šķaudīšanas laikā izdalītos siekalu pilienus, krēpas vai elpceļu sekrētu. Tās ierobežo ārējā vidē esošu elpceļu pilienu nonākšanu maskas lietotāja mutes un deguna dobumos, tomēr tās negarantē aizsardzību.

Komersanti var izmantot PTAC izstrādāto [Pašpārbaudes lapu par prasībām IAL](#).

Informācija medijiem:

[Patērētāju atbalsta, sabiedrības informēšanas un komunikāciju daļa](#)

Santa Zarāne

vecākā eksperte - 209

[+371 67388622](tel:+37167388622)

Informācija komersantiem:

[Preču un pakalpojumu uzraudzības departaments >](#)

[Patēriņa preču uzraudzības daļa](#)

Ivars Jorņiņš

daļas vadītājs/ departamenta direktora vietnieks -
305

 [+371 67388639](tel:+37167388639) [+371 26600345](tel:+37126600345)

<https://www.ptac.gov.lv/lv/jaunums/elposanas-celu-aizsardzibas-lidzekli-covid-19-infekcijas-izplatisanas-laika>